HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

משכשכה היא. וכי מיבעי ליה למימרא מעת שעות ומחצה ומילך: **וקא קמיפא קמיפא.** להך מתניתא דמי מעת שעות ולמעלה אלמא מתרצת היא: **אלא מתוורחא כרכ הוגא.** ומן המנחה לקמני מתניתא קמייתא קמיפא למנחה קאמר: **הלכה מלכל דפליגי להפסקה.** הא דמ"ר ירמיה הלכה כרבי יהודה בערב הפסח דמשמע דפליג ומי רבי יוסי בערב הפסח להפסקה הוא דפליג דאם התחיל לאכול קודם הפסח אינו מפסיק אבל אף בערב הפסח אינו מפסיק אבל להתחיל מודה ר' יוסי לאסור ומתניתין בהתחלה לרבי יוסי מילטריך דקמשמע לן דמודה רבי יוסי בערב הפסח לאין מתחילין: **דתניא.** דבהפסקה נמי פליגי: **אין הלכה כרבי יהודה.** דאמר מפסיקין דמשמע עקירת שולחן: **ואף כרבי יוסי.** דאמר אין מפסיקין כלל: **אלא פורס מפה.** על השולחן ומקדש היום וחוזר ואוכל:

כך

רשב"ם

דילמא משכשכה היא. דה"ל למימרי מט' שעות ומחצה ולמעלה ק"ק מן המנחה ולמעלה כדתניא בהאי קמייתא: **אמר מרימר.** לאו משכשכה היא: **אלא קשיא.** הך בריית' בתרייתא דקתני מט' ולמעלה אלמא סמוך למנחה נמי קאסר רבי יהודה בערבי שבתות ויו"ט ולית לן לאוקומי השתא מתניתין כרבי יהודה דאמר שנא ערבי פסחים דנקט הכא סמוך למנחה טפי משבתות ויו"ט: **אלא מתוורחא כרכ הוגא.** דלרבי יוסי מילטריך ומן המנחה דקתני הך בריית' סמוך למנחה קאמר: **מלכל דפליג רבי יוסי בתרוייהו.** לפי' בערב הפסח ובימי מוקי למתני' כר' יוסי: **מלכל דפליגי להפסקה.** הא דמ"ר ירמיה הלכה כרבי יהודה בערב הפסח דמשמע דפליג נמי רבי יוסי בע"פ אינו מפסיק אבל להתחיל מודה ר' יוסי לאסור ומתניתין בהתחלה לרבי יוסי מילטריך דקמ"ל דאע"ג דמודה ר' יוסי בערב הפסח לאין מתחילין: **דתניא.** דבהפסקה נמי פליגי: **מפסיקין בשבתות.** אם התחיל בעודנו בהיתר קודם המנחה והיה אוכל והולך עד שתחשך (ה) לפי' לר' יהודה מפסיק בעודנו מיד בשיחשך ומקדש היום: **וקדש עליהן.** פי' בתוספתא דברכות **אמר לו רבן גמליאל לר' יוסי בר' לונך שנפסיק ויחזור לדברי יהודה חבירנו אמר לו בכל יום אנו מפסיקין ויחזור לדברי יהודה ועכשיו אנו מפסיקין לדברי רבינו אמר לו כל יום היה מפסיק בעודנו בהיתר ועכשיו אנו מפסיקין בחשיכה: נר"י.** כך קראו רשב"ג לר' יוסי בר' חלפתא כלומר גדול הדור: **הגם נכנוס.** כלומר כפי מאי מייתינן: **אמר לו רשב"ג ג"כ נפסיק גם אנו.** משמעון מכאן דבערבי פסחים אסור להכנס מפוח ט' שעות ולמעלה כמו שהוא מפוח בכל ערבי שבתות וי"ט מן המנחה ולמעלה דהא דתניא דכרבי יוסי מדקתני בכל ערבי פסחים מיכל ואילך משמע דאפילו בימות החול אסור להכנס מפוח ט' שעות ולמעלה ומיהו לענין הפסקה אין הלכה כר' יוסי בערבי פסחים אלא כר' יהודה ואם התחיל להכנס מפוח ט' וגמר מכולו קודם ט' ואפילו עד שתחשיכ לריך לעקור את השולחן מיד כשיחשיך ולהחזירו לשם פסח ובשבתות וי"ט לא יפסיק אלא יקח פורס מפה ומקדש ואפ"ג גומר את כולו: **נא כר' יהודה.** דאמר מפסיקין דמשמע עקירת שולחן: **ונא כר' יוסי.** דאמר מ"ל להפסיק כלל אלא יגמור סעודתו אפי' משתשיכה ויברכו המ"ז ואפ"כ מציא לו כוס שני לקידוש היום כדתניא לקמן בשמעתין אלא פורס מפה על המוכל כדין כל שבתות השנה שהפיל לחם על השולחן קודם קידוש כדתני' לקמן(ו) מ"ר משום סילוק פתורא ואפ"כ לומר קידוש היום על הכוס ומוזר ואוכל וגומר סעודתו. ורגילה בעיני דם"ל לשמואל דהלכה כרבי יוסי דקתני בבריית' שקבעו הלכה כמותו אלא שבעו לקצת שלא יגמור סעודתו ויקדש אפ"כ אלא יקדש מתלה ואפ"כ יגמור סעודתו דאלמא ה"ק שמואל לעולם דהלכה כרבי יוסי דקתני בבריית' דקתני פורס מפה ומקדש אלא שבעו לקצת שלא יהפסיקו אלא יכלו אלא שבעו עתה ואוכלו בשבת לכתחלה מייתי: כך

דילמא משכשתא היא א"ל מרימר ואיתימא רב יימר אנא איקלעי לפירקיה דרב פנחס בריה דרב אמי וקם תנא ותני קמיה וקיבלה מיניה אי הכי קשיא אלא מחוורתא כדרב הונא ולרב הונא מי ניחא והאמר רבי ירמיה א"ר יוחנן ואיתימא א"ר אבהו א"ר יוסי בר רבי חנינא הלכה כר' יהודה בערב הפסח והלכה כר' יוסי בע"ש הלכה כר' יהודה בערב הפסח [ו]מכלל דפליג רבי יוסי בתרוייהו לא הלכה מכלל דפליגי בהפסקה דתניא [ז]מפסיקין לשבתות דברי רבי יהודה רבי יוסי אומר אין מפסיקין ומעשה ברשב"ג [ורבי יהודה] ורבי יוסי שהיו מסובין בעכו וקדש עליהם היום א"ל רשב"ג לרבי יוסי ברבי רצונך נפסיק וניחוש לדברי יהודה חבירנו אמר לו בכל יום ויום אתה מחבב דבריי לפני רבי יהודה ועכשיו אתה מחבב דברי רבי יהודה בפני [1]הגם לכבוש את המלכה עמי בבית א"ל א"כ לא נפסיק שמא יראו התלמידים ויקבעו הלכה לדורות אמרו לא זזו משם עד שקבעו הלכה כר' יוסי: אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה לא כר' יהודה ולא כר' יוסי אלא [א]פורס מפה ומקדש אינו והא אמר רב תחליפא בר אבדימי אמר שמואל כשם שמפסיקין לקידוש כך

רבי יוסי אומר אין **מפסיקין.** במקום עקירת שולחן לרבי יהודה: ומומר כל הסעודה ומברך ברכת המזון ומ"כ מקדש כדמוכח בבריית' לקמן (דף קג.) משמע דאין לריך לעשות סעודה [ד]לשם שבת [ה] דאי לריך מה לו להמתין יפסיק מיד ומ"מ ואין יעשו קידוש אלא סעודה הלא אין קידוש אלא במקום סעודה וי"ל דמשיב קידוש במקום סעודה כיון שמיד אחר הסעודה עושה קידוש ומותה סעודה עולה לו לסעודת שבת כדמוכח בתוספתא דקתני במילתיה דרבי יוסי ומזכיר של שבת בברכת המזון ומיהו קשה לר' יוסי אין יעשו ד' כוסות כיון שלא יקדשו אלא אחר ברכת המזון ולא יעשו סעודה אחרת וי"ל דיעשו ד' כוסות שלא כסדר הרגילין לעשות כוס ברכת המזון תחלה ואחריו כוס של קידוש וירקות ואחריו כוס אליבי למה נסמכה ואחריו מרור ועל כוס רביעי הלל: **אין מפסיקין.** בהתחילו בהיתר לילי דפסחים בשיטור מודה ר' יוסי דמפסיקין ולרבי יהודה נמי דמפסיקין היינו כשכבר קידש היום כדמוכח בעובדא דמייתי דקתני וקידש עליהן היום אבל הגיע שעת מנחה אין מפסיקין והלכה כרבי יוסי ובערבי שבתות וי"ט אפי' להתחיל שרי כר' יוסי דרבי יהודה ור' יוסי הלכה כר' יוסי כדמוכח בעירובין (דף מו:) ובערבי פסחים אסור להתחיל ואם התחיל אפי' בהיתר מפסיקין בברכת המזון דבהא פסקינן הלכה כר' יהודה ומודי רבינו יחיאל אומר מדפסיק כר' יוסי בהפסקה בהוגה עובדא מכלל דלכתחלה לא קי"ל כוותיה ועוד כתב הג"ג דבע"פ אין להתחיל לאכול מן המנחה ולמעלה לפי' ר' יוסי לא קאמר אלא לענין שלא יפסיק אבל להתחיל [ו]ועכ"כ ה"פ דלא קי"ל כרבי יוסי אלא להפסקה אבל לא להתחיל: **שהיו** מסובין והתחילו בהיתר שהרי רבי יהודה היה שם. ה"ג בתוספתא אמר לו אע"כ לא נפסיק וה"פ אע"כ כיון שמתחיל [ח] לא נפסיק שמא ילאו התלמידים: **אלא** פורס מפה ומקדש. פי' רשב"ם דאית ליה לשמואל דהלכה כר' יוסי אלא שבא להחמיר על דבריו שלא לגמור סעודה קודם קידוש דאי לא תימא הכי שמואל דאמר כמאן דבריית' דקתני פורס מפה ומקדש לא מיירי בהפסקה אלא שבא להתחיל לאכול ובאמת דחק דשמואל סבר כחכמים דהכי אית ליה בירושלמי רב יהודה בשם שמואל זו דברי ר' יהודה ור' יוסי אבל חכמים אומרים פורס מפה ומקדש ולריך לדקדק כמאן הלכה דאע"ג דאמר ר' יוחנן לעיל הלכה כר' יוסי ומצי שמואל למימר דהלכה כר' יוחנן ורב נמי סבר לקמן (ד' קה.) כשמואל ולקמן שבת קבעה נפשה ואע"ג דבשל סופרים הלך אחר המיקל היינו דוקא בשון כדאמר בפ"ק דמסכת ע"ג (ד' ז.):

כך

מסורת הש"ס

א) [שבת קו: וש"נ], ב) [תוספתא דברכות רפ"ק], ג) [לעיל פט:], ד) [ע"ז],

תורה אור השלם

1. וְהַמֶּלֶךְ שָׂב מִגְּפַת הַבִּיתָן אֶל בֵּית מִשְׁתֵּה הַיַּיִן וְהָמָן נָפַל עַל הַמִּטָּה אֲשֶׁר אֶסְתֵּר עָלֶיהָ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲגַם לִכְבּוֹשׁ אֶת הַמַּלְכָּה עִמִּי בַּבָּיִת הַדָּבָר יָצָא מִפִּי הַמֶּלֶךְ וּפָנֵי הָמָן חָפּוּ: אסתר ז ח

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה מפסיקין וכו' עד שתחשך לר' יהודה כל"ל ומיבעי לפילו נמחק:

גליון הש"ם

תום' ד"ה מכלל. ודייק מדאמרינן אין מפסיקין וכו' דבע"ש שרי ר"י אפי' להתחיל. קסה ע"ב הא ר"י אמר לאין מפסיקין אפי' אמר לאחר שתחשך להתחיל אסור קודם קידוש דמ"מ אין מפסיקין ע"ש:

מוסף תוספות

א. אפי' כר' יהודה. תוס' שאנן. ב. כל שכן דאין מפסיקין. תוס' ר"פ. ג. גבי אין הלכה לא כר' יהודה ולא כר' יוסי. תוס' שאנן. ד. אחרת. שם. ה. ולשם פסח. שם. ו. ועקשה דלכאורה משמע בשמעתין דשני מחלוקות הם, דפליגי בהתחלה ופליגי בהפסקה. תוס' ר"פ. ז. כדברי רבינו יחיאל. שם. ח. ר"ת. כלומר כיון שאתה כועס. שם.

ו א מיי' פכ"ע מהלכות שבת הלכה יב סמג עשין נט טוש"ע או"ח סימן רעג סעיף ד:

רבינו חננאל

ושקלינן וטרינן ואוקמה רב הונא למתני' כרבי יוסי, ובערב הפסח משום חיובא דמצה אסיר למיכל מן המנחה ולמעלה, ומודה ליה לרבי יהודה בערב הפסח. והא דאמר ר' יוחנן הלכה כרבי יהודה בערב הפסח והלכה כרבי יוסי בערבי שבתות ובערבי ימים טובים. אוקימנה להפסקה, דתניא מפסיקין לשבת, ועוקרין את השלחן ומקדשין ומברכין ברכת המזון. דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר אין מפסיקין, אלא גומרין סעודתן ומברכין ברכת המזון ואחר כך מקדשין. ומעשה ברבן גמליאל ור' יוסי ור' יהודה שהיו מסובין בעכו וכו' עד לא זזו משם עד שקבעו הלכה כרבי יוסי. אמר רב יהודה אמר שמואל אין הלכה לא כרבי יהודה ולא כרבי יוסי אלא פורס מפה ומקדש.